

<i>Sorszám:</i> 4.	<i>Tárgy:</i> Beszámoló a Békési Gyógyászati Központ és Fürdő Védőnői Szolgálatától a gyermekkori elhízás megelőzéséről, a helyben megtehető intézkedésekre kitérve
<i>Döntéshozatal módja:</i> Egyszerű szótöbbség	
<i>Tárgyalás módja:</i> nyílt ülés	<i>Előkészítette:</i> Nagy Krisztina vezető védőnő Erdélyi Imola Erzsébet igazgató

Tisztelt Bizottság!

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 495/2017. (XI. 30.) határozatával jóváhagyta a 2018. első félévére vonatkozó munkatervét, mely szerint az Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság a 2018. márciusi ülésén tárgyalja meg a Békési Gyógyászati Központ és Fürdő Védőnői Szolgálatának beszámolóját a gyermekkori elhízás megelőzéséről, a helyben megtehető intézkedésekre kitérve.

Nagy Krisztina vezető védőnő és Erdélyi Imola igazgató asszony eleget téve a felkérésnek, megküldték az általuk készített tájékoztató anyagot, amelyet jelen előterjesztéshez mellékelünk.

Kérem a T. Képviselő-testületet, hogy a tájékoztatót szíveskedjen megvitatni és az alábbi határozati javaslatot elfogadni.

Határozati javaslat:

Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága a Békési Gyógyászati Központ és Fürdő Védőnői Szolgálatának beszámolóját a gyermekkori elhízás megelőzésére és a helyben megtehető intézkedésekre vonatkozóan a határozat melléklete szerinti tartalommal tudomásul veszi.

Határidő: intézkedésre azonnal

Felelős: Deákné Domonkos Julianna bizottsági elnök

Békés, 2018. március 22.

**Deákné Domonkos Julianna s.k.
bizottsági elnök**



Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő

✉ H-5630 Békés, József Attila utca 5.

☎ +36 (66) 411-022 Fax: +36 (66) 411-754

Email: szakrendelo@internet-x.hu

Előterjesztés Békés Város Önkormányzat Képviselő-testület Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és Szociális Bizottságának 2018.márciusi ülésére

**BESZÁMOLÓ A BÉKÉSI GYÓGYÁSZATI KÖZPONT ÉS GYÓGYFÜRDŐ
VÉDŐNŐI szolgálatának 2017 évi MUNKÁJÁRÓL**

**Készítette: Nagy Krisztina vezető védőnő
Jóváhagyta: Erdélyi Imola Erzsébet igazgató**

A gyermekkori elhízás megelőzése a helyben megtehető intézkedésekre:

A gyermekkori elhízás egyre nagyobb problémát jelent Békés lakosságának körében is. A gyermekkori elhízás már akár középtávon, kamaszkorra is magas vérnyomást, megzavart cukor anyagcserét, ízületi károsodást okozhat, a későbbiekben pedig nő a szív- és érrendszeri megbetegedések, a stroke kockázata, de számos egyéb betegség kialakulásának esélye is növekszik. Az egészségtelen életmódnak a testsúly csökkentése után és akár felnőtt korban is komoly következményei alakulhatnak ki. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a túlsúlyos gyermekeket társaik gyakran kiközösítik, így az elszigetelődés miatt nőhet bennük az agresszió, valamint egyéb pszichológiai tünetekkel is együtt kell élniük

A védőnői státuszvizsgálatokon (1hó, 2hó, 3hó, 4hó, 6hó, 9hó, 1év, 15 hó, 18 hó, 2év, 3 év, 4 év, 5 év, 6év) megtörténik a csecsemők kisgyermekek mérése. Itt az elhízás diagnosztizálásánál a védőnő megpróbálja a szülővel közösen feltárni a háttérben lévő okokat. Például helytelen táplálkozás, kevés testmozgás. Majd a gyermeket az orvosi státuszra irányítja, ahol a gyermekorvos kezdeményezi a szükséges vizsgálatokat. (laborvizsgálat, endokrinológiai kivizsgálás, diabetológiára irányítás). Ez azonban már csak a probléma orvoslása. Az obesitas megelőzés már a kismamák gondozásánál megkezdődik. Tanácsadások és családlátogatások alkalmával az egészséges táplálkozás, mint téma mindig felmerül, és nagy hangsúlyt kap. Már ilyenkor elkezdjük a szoptatásra való felkészülést, hiszen az anyatejes táplálás nagyon fontos az egészséges életkezdethez, valamint az elhízás megelőzéséhez. Békés 7 védőnői körzetében az anyatejes táplálás kb. 60-70 %-os arányt tesz ki. Később csecsemőkorban a hozzátáplálás kap nagyobb hangsúlyt. Sok család túl korán és nem megfelelő ételekkel kínálja gyermekét. Még gyakran előfordul a tehéntej adása is főleg azoknál a családoknál, ahol a tápszer megvétele anyagi gondot okoz.

A védőnők által szervezett baba-mama klub keretében rendszeres téma az egészséges táplálkozás. Meghívott szakember (diabetológus) segítségével próbálják az egészséges táplálkozás fontosságára felhívni a figyelmet. Illetve biotermékek bemutatójával és ismertetésével igyekeznek közelebb juttatni a családokhoz az egészséges életmódot.

Mivel a gyermekek legtöbb idejüket az iskolában töltik ezért ez a színtér is hatalmas szerepet kap az elhízás megelőzésében. Az életkortól függően 5–20 százalék gyakoriságú az obes gyermekek aránya. Legtöbb elhízott gyerek az általános iskolások közül került ki (117 fő), nem sokkal utána a gimnazisták következnek (81 fő), a szakközépiskolák közül azonban mindössze 23 obes diák került kiszűrésre. Az általános iskolai tanulók közül kiszűrt obes gyermekek száma közel megduplázódott. Az iskolaorvos az obes diagnózissal kiszűrt gyermekeket a házi orvosukhoz irányítja esetleges további kivizsgálások céljából (labor vizsgálat, vércukor vizsgálat, dietetikus felkeresése).

Magas a testtartási rendellenességgel (gerincferdülés, hanyagtartás, lúdtalp) rendelkezők aránya. A szaporodó testtartási és mozgásszervi problémák, valamint az elhízás elsősorban az életmód-változásnak tudható be. A gyermekek, serdülők kevesebbet mozognak, sok időt töltenek a számítógép, televízió, tablet, okostelefon, a népszerű közösségi portálok előtt. Táplálkozási szokásaikra jellemző, hogy egyre többen nassolnak (édesség, chips, üdítőitalok fogyasztása) és gyorséttermi ételeket esznek. Emelkedik a túlmozgásos figyelemzavarral és a szorongásos problémákkal küzdődiák aránya. Szükségesnek tartanánk minden egyes intézményben iskolapszichológus foglalkoztatását, aki fogadóórák tartásával segítené a problémával küzdő gyermekek felépülését.

Az iskolai szűrővizsgálaton 2016/2017-estanevben kiszűrt obes gyermekek száma (1.táblázatban) az alábbiak szerint alakult:

	Fiú	Lány	Összesen
2.évfolyam	11	9	20
4.évfolyam	22	21	43
6.évfolyam	9	10	19
8.évfolyam	21	14	35
összesen	63	54	117

1.táblázat

Magyarországon számtalan olyan rendelkezés és program van érvényben, amelyek támogatják az egészséges iskolai környezetet, a gyermekek egészséges táplálkozását, ezek közül a legjelentősebbek:

- 2008. évi XLVIII. törvény, amely tiltja az üres kalóriákat népszerűsítő reklámtevékenységeket a nevelési és oktatási intézményekben,
- 2011. évi CXCV. törvény, mely előírja a napi testnevelésórát,

- 50/2012. (V. 25.) VM rendelet, ami ingyenesen biztosít gyümölcsöt a programban résztvevő oktatási intézmények számára,
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet, mely tiltja a népegészségügyi termékadó hatálya alá eső termékek forgalmazását az oktatási és nevelési intézményekben,
- 71/2013. (XI. 20.) EMMI rendelet, ami az élelmiszerekben lévő transz-zsírsavak megengedhető legnagyobb mennyiségéről, meghatározza az élelmiszerekben maximálisan megengedhető transz-zsír tartalmat,
- 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet, mely biztosítja, hogy a közétkeztetésben résztvevő minden fogyasztó, – különös tekintettel a gyermekekre – az élettani szükségletének megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszerekkel legyen ellátva.

Az elhízás megelőzésére tett eddigi magyarországi intézkedések Békés városában is működnek, ide sorolva például a mindennapi testnevelés bevezetését, a cukor, só, zsír visszaszorítását az iskolai étkezésből vagy a népegészségügyi termékadó (csipszadó) bevezetését. Az elhízás visszaszorítása nem csak az egészségügyi ellátórendszer feladata, mindenkinek van benne szerepe.

Az iskolákban a védőnők egészségnevelés keretében próbálják a gyermekeket és családjukat az egészséges táplálkozás elsajátítására ösztönözni. Az iskolai szűrővizsgálatok keretében az obes gyermekek részére az iskolaorvos ad diétás tanácsokat, valamint a kiszűrt gyermekeket a saját gyermekorvosukhoz irányítja. A Békési Gyógyászati Központ és Gyógyfürdő sikeresen nyert egy egészségfejlesztési pályázatot, melynek keretében terveznek csoportos tanácsadást orvosi, dietetikai szempontból is, testnevelő segítségét is igénybe véve, aki a személyre szabott sportolási lehetőséget tudna ajánlani az érintetteknek. Továbbá tervezzük olyan nyári tábor szervezését, ahol összegyűjtve az érintett gyerekeket megpróbálnánk az egészséges életmódból ízelítőt adni. Mindennap más sportolási lehetőséget próbálhatnának ki a diákok. Bevezetnénk az egészséges táplálkozás világába. Valamint személyiségfejlesztéssel támogatást kapnának az önbizalmuk növelésében, hiszen tudjuk ezek a gyerekek sokszor kirekesztődnek a kortárs csoportjukban.

Összefoglalva az alábbi szempontokat kell tudatosítani a gyermekek és családjaik körében:

A gyermekeket ösztönözni kell arra, hogy kevesebb édesített üdítőitalt fogyasszanak, ne töltsenek naponta 1-2 óránál hosszabb időt a televízió vagy a számítógép képernyője előtt, különösen ne közvetlenül lefekvés előtt;

mindennap reggelizzenek; lehetőleg tartózkodjanak a gyorsételek fogyasztásától; amikor csak lehet, étkezzenek együtt szüleikkel, és ésszerűen korlátozzák az adagokat. A családokat ösztönözni kell arra, hogy kalciumban gazdag, kiegyensúlyozott étrendet tartsanak, és korlátozzák az energiadús élelmiszerek (pl. sütemények, jégkrém) fogyasztását.

A házi orvosok védőnők tegyenek külön erőfeszítést annak érdekében, hogy együttműködésre bírják a veszélyeztetett családokat, így azokat, ahol a szülő elhízott vagy az anamnézisben terhességi diabetes szerepel. A fizikai aktivitásra minden családot ösztönözni kell, arra biztatva a szülőket, hogy mutassanak példát saját egészséges életmódjukkal. A szülők nevelési stílusában a fizikai aktivitás és étkezési szokások tekintetében inkább a követelmények és elvárások határozott kijelölésén és a rugalmas reagáláson legyen a hangsúly, semmint az állandó ellenőrzésen.

Végül pedig a pedagógusok védőnők az iskolákban is népszerűsítsék a fizikai aktivitás fokozását, és támogassák azokat az erőfeszítéseket, amelyek a lakókörnyezetet a gyermekek és családjaik fokozott fizikai aktivitására alkalmasabbá teszik.

Védőnők beszámolója az általános iskolai tanulók egészségügyi állapotáról:

Békés Városában 2017.09.01-én beíratott iskolások száma: 2279 fő volt. (mindösszesen 23 fővel kevesebb, mint 2016-ban). 2013 óta 3 iskolavédőnő látja el a város iskoláskorú gyermekeit. Az iskola védőnők a város általános és középiskoláiban végzik a védőnői szűrővizsgálatokat. Rendeletben előírt gyakorisággal és rendszerességgel a kijelölt osztályokban. (2,4,6,8,10,12-osztály, illetve szakma esetében minden évfolyamon: testsúly, testmagasság, vérnyomásmérés, látásvizsgálat, hallásvizsgálat, tisztasági vizsgálat) A védőnői alapszűrést követően iskolaorvossal történik a komplex szűrés. 2017. márciusától főállású iskolaorvos: Dr. Kis Anita- látja el ezeket a teendőket.

2016/2017-es tanévben megvizsgált tanulók száma:

Általános iskola: 786 fő

Középiskola: 269 fő

Gimnázium: 402 fő

Kiszűrt tanulók száma összesen:

Általános iskolákban: 433 fő

Középiskola: 95 fő

Gimnázium: 200 fő

Jelenleg az iskola-egészségügyi vizsgálatok rendszeres szűrővizsgálata 15 elváltozásról, kórképről ad tájékoztatást. A fiatalok populáció egészségi állapota évek óta folyamatosan romlik, egyes elváltozások, betegségek előfordulási száma, aránya az azonos évfolyamokban növekszik.

A legmagasabb számban előforduló megbetegedések: pes planus (lúdtalp), hanyagtartás, látásromlás, obesitas (elhízás), gerincferdülés, ekcéma, asthma bronchiale emelkednek ki.

A romló adatok elsősorban a mozgásszegény életmódra vezethetők vissza. A középiskolások között a tartási rendellenesség előfordulása mutat magas számot.

A kisiskolások közül a legtöbb kiszűrés az elhízás a lúdtalp és a hanyagtartás terén mutatkozott. A tavalyi adatokhoz képest emelkedett a magas vérnyomással kiszűrt tanulók száma.

Általános iskoláskorú gyermekek vizsgálatánál az alábbi diagnózisok szerepeltek:

	Fiú	Lány	Összesen
Epilepszia	1	2	3
Asthma brochiale	7	1	8
Látásromlás	64	74	138
Obesitas	62	61	123
Pes planus	147	146	293
Hanyagtartás	61	48	109
Hypertónia	9	16	25
Alacsonynövés	5	8	13
Színlátás zavara	7	3	10
Bőrgyógyászati eltérés	9	4	13
Diabetes Mellitus	0	1	1
Hallás romlás	0	0	0
Gerincferdülés	18	17	35

A testnevelés besorolást tekintve a tanuló, ha egészségi állapota miatt a testnevelési órák gyakorlatait csak részben vagy egyáltalán nem tudja elvégezni, akkor a kötelező testnevelési óra keretében vagy helyett az orvosi szakvéleményben foglaltak szerint –könnyített testnevelésre (továbbiakban: I. kategória), vagy gyógytestnevelésre (továbbiakban II. kategória) kell beosztani, illetve fel kell menteni (továbbiakban: III. kategória) mindenféle testnevelési órán való részvétel alól. Az I. kategóriába tartozik a tanuló, ha hosszabb betegség miatt fizikai, belgyógyászati stb. elváltozása van, s emiatt a testnevelési órák egyes gyakorlatait nem végezheti. II. kategóriába sorolt gyermeknek olyan mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozása van, amely állapotát figyelembe vevő foglalkozást követel. A III. kategóriában levő diákok mozgásszervi, belgyógyászati elváltozása olyan

mértékű, amely nem teszi lehetővé a gyógytestnevelésen való részvételt. A felmentett tanulók száma és aránya fokozatosan emelkedett 2016-ra a következők szerint alakult:

Általános iskola: 30
 Gimnázium: 25
 Szakközépiskola: 20

Az általános iskolás diákoknál a felmentett diákok száma kismértékben változott a tavalyi évhez képest. A kategóriák között létszámban minimális különbség van. A II. kategóriában levők 5 % a jár gyógyúszásra, illetve gyógytestnevelésre. . A legtöbb felmentett tanuló az általános iskolából került ki. Teljes felmentésben 14 gyermek részesült a következő diagnózisokkal: autizmus, szívbetegség, epilepszia, orthopédiai elváltozás, obesitas., végtaghossz-különbség, Down-szindróma, mentális retardáció. Könnyített testnevelésben (I. kategória) 12 fő részesült 70 %-ban asthma bronchiale diagnózissal. Itt a fiúk száma magasabb.(f-l.10-2).

Általános iskoláskorú gyermeke testnevelés alóli felmentése nemek arányában:

I kategória Könnyített testnevelés		II. kategória gyógytorna/gyógyúszás		III. kategória Teljes felmentés	
fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány
10	2	3	1	7	7

Az életkortól függően 5–20 százalék gyakoriságú az **elhízott gyermekek** aránya. Legtöbb elhízott gyerek az általános iskolások közül került ki (117 fő), nem sokkal utána a gimnazisták következnek (81 fő), a szakközépiskolák közül azonban mindössze 23 obes diák került kiszűrésre. Az általános iskolai tanulók közül kiszűrt obes gyermekek száma közel megduplázódott. Az iskolaorvos az obes diagnózissal kiszűrt gyermekeket a házi orvosukhoz irányítja esetleges további kivizsgálások céljából (labor vizsgálat, vércukor vizsgálat, dietetikus felkeresése).

Magas a testtartási rendellenességgel (gerincferdülés, hanyagtartás, lúdtalp) rendelkezők aránya. A szaporodó testtartási és mozgásszervi problémák, valamint az elhízás elsősorban az **életmód-változásnak** tudható be. A gyermekek, serdülők kevesebbet mozognak, sok időt töltenek a számítógép,

televízió, tablet, okostelefon, a népszerű közösségi portálok előtt. Táplálkozási szokásaikra jellemző, hogy egyre többen nassolnak (édesség, chips, üdítőitalok fogyasztása) és gyorséttermi ételeket esznek. Emelkedik a túlmozgásos figyelemzavarral és a szorongásos problémákkal küzdődiák aránya.

Szükségesnek tartanánk minden egyes intézményben iskolapszichológus foglalkoztatását, aki fogadóórák tartásával segítené a problémával küzdő gyermekek felépülését.

Az iskolavédőnők munkájának egyik legfontosabb része a kampányoltások szervezése, lebonyolítása, adminisztrációja:

Kampányoltások:

MMR revakcináció

11 év

szepember hónapban az általános iskolák VI. osztályában
(6. évfolyamot végzők)

dTap emlékeztető oltás

11 év

október hónapban az általános iskolák VI. osztályában
(6. évfolyamot végzők)

Hepatitis B

12 év

az általános iskolák VII. osztályában
(7. évfolyamot végzők)

HPV

12 év (leányok)

az általános iskolák VII. osztályában
(7 évfolyamot végzők)

2016/2017-es tanévben védőoltásban részesült gyermekek száma intézményenként.

	Dr Hepp Ferenc Ált. Iskola	Reményhír Intézmény Eötvös József Tagiskola	Szegedi Kis István Református Gimn.Általán os Iskola	Dr Ilyés Sándor Általános Iskola és Szakiskola
MMR (6. osztály)	82 fő	24fő	66 fő	10 fő
Boostrix (6. osztály)	82 fő	24 fő	66 fő	10 fő
Hepatitis B (7. osztály)	75 fő	32 fő	82 fő	15 fő
HPV 7. osztály lányok	30 fő (80 %)	9 fő (80 %)	31 fő (85 %)	3 fő (100 %)

A humán papillomavírus (HPV) elleni védőoltás Magyarországon a 2014/15-ös tanévben kerül bevezetésre iskolai kampányoltás keretében. A védőoltás **önkéntes** alapon vehető igénybe, de kötelező felajánlani azoknak a leánytanulóknak, akik betöltötték 12. életévüket és az általános iskola VII. osztályát (7. évfolyamát) végzik. A békési általános iskolákban a 7. évfolyamot végző lányok szülei 80 %-os arányban igényelték ezt a védőoltást.

A **kötelező** védőoltásokat tekintve az átoltottság 100 %-os. Az iskolavédőnők munkájának köszönhetően a magántanulói státuszban lévő diákok is hiánytalanul megkapták oltásukat. A külföldről hazaérkező, vagy külföldön élő diákok oltásainak pótlásáról is gondoskodnak a védőnők.

Minden tanévben negyedévenként – szeptember, január, április- megtörténik a **tisztasági vizsgálat** (fejtetvesség). Szükség esetén azonban a negyedévi vizsgálatok között is történnek szűrések. Probléma esetén az iskolavédőnők 2 hét múlva leellenőrzik az érintett osztály, gyermek tisztaságát. A kezelések elvégzése elsősorban a szülő feladata, de ismételt nagyfokú fejtetvesség esetén a

védőnők is elvégzik a személykezelést az iskolákban értesítve erről a szülőket, illetve az illetékes ÁNTSZ munkatársat. A 2016/2017-es tanévben minden intézményben megtörténtek a szűrések. Kiszűrt tanulók száma: 72 fő. Ebből ismételten és nagymértékben tetves: 7 fő. Személykezelések száma: 96 fő

Mit tehetünk gyermekeink egészségéért? Folytatni kell a rendszeres szűrővizsgálatokat, mert ezek segítségével időben fel lehet ismerni a betegségeket, elváltozásokat. Meg kell teremteni azokat a lehetőségeket, amelyek biztosításával a fiatalok maguk is képesek lehetnek egészségük megőrzésére. Ehhez szükséges a rendszeres mozgás, a megfelelő táplálkozás, és tartózkodás az egészséget károsító szenvedélybetegségektől (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás). A túl korai nemi élettel és az abortusszal kapcsolatban a fiatalok hatékonyabb erkölcsi és családi életre nevelésére van szükség.

A hagyományos „családmodell” szétesőben van, aminek következményei a gyermekek magatartásán egészségmagatartásán is tapasztalható.

Az iskolavédőnők a rendszeres szűrővizsgálatok mellett **egészségneveléssel** próbálják a fiatalokat a helyes útra terelni. A 2016/2017-es tanévben összesen 197 egészségnevelési órát tartottak (testápolás-személyi higiéné, fogápolás, egészséges táplálkozás, káros szenvedélyek, nemi fejlődés, fogamzásgátlás, nemi betegségek megelőzése, serdülőkor aktuális nehézségei, barátság-szerelem-együttjárás, önbecsülés-önértékelés). Ebből tanítási órán belül 106 órát tartottak, tanítási időn kívül (szakkör formájában) pedig 91 óra egészségnevelést folytattak (csecsemőgondozás, elsősegélynyújtás témákban). A tanév külön programjaként egyes iskolákban egészségnapot rendeznek az iskolák, amelynek fő szervezői az iskolavédőnők. Ezekkel a színes programokkal is igyekeznek a kollégák a felnövekvő generációkat az egészséges életmódra nevelni, pontosabban képessé teszi őket arra, hogy változtatni tudjon és akarjon az életmódján.